

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Staroslovenska molitev na čast Materi božji.

Od Svečnice do velikega četrтка molimo konec brevirja in po lavretanskih litanijah molitev, ki jo priobčujemo tu v latinskem izvorniku, v staroslovenskem prevodu, nahajajočem se v glagolskem časoslovu iz leta 1791., in v novoslovenski prelogi, zajeti iz škofijsko potrjene obredne knjižice: „Molitve pri očitni službi božji. V Ljubljani 1899“.

Ave Regina coelorum.
Ave Domina Angelorum.
Salve radix, salve porta,
Ex qua mundo lux est orta.
Gaude Virgo gloriosa,
Super omnes speciosa,
Vale o valde decora,
Et pro nobis Christum exora.

Radujsě Carice nebesnaja,
Radujsě Gospože Angelskaja,
Zdravstvuj korenju, zdravstvuj dver,
Iz nežeze miru svět prosvěti.
Radujsě Děvo slavnaja,
Pače vsěh prekrasnaja,
Zdravstvuj oj velmi lěpotna
I za nas moli Hrista Boga.

Bodi češčena, nebes kraljica,
češčena angelov gospa;
češčena korenina, češčena ti,
ki si svetu pravo luč rodila!
Bodi pozdravljena, Devica častita,
mimo vseh lepa;
bodi pozdravljena, prelubezniva,
in prosi za nas Kristusa.

Kako lepa in blagglasna je staroslovenščina, o tem nas uverja v srednjem odstavku natisnjena molitev na čast Materi božji. Kakor nalašč je vstvarjen ta veličastni jezik za službo Vsevišnjemu. Žal, da so nam staroslovenske molitve zaklad zapečaten s sedmerimi pečati.

Prebirajoče gorenjo molitev nas ne prese- neča le lepota Ciril - Metodovega jezika, nego tudi krasota in točnost prevoda. Starosloven- ska preloga se natančno oprijema latinskega izvornika. Zelo slab in ka- kor vse naše obredne molitve po nemščini dišeč pa je novoslovenski prevod. „Bodi češčena“ ni lat.: ave. Ta besedica bi se morala sloveniti s: pozdravljena bodi, zdrava, ali po staroslovenščini: vesela bodi, veseli se, raduj se! (gl. o. Stanislava Skrabca razpravo na platnicah „Cvetja“ XI. zv. 8. in 10.) Prav tako napačno je preložen pozdrav: salve. „Porta“ (stsl. dver) je čisto izpuš-

čena, dasi v litanijah proslavljamo Bogorodico s pomenljivim pridevkom: vrata nebeška. Za „gaude“ tudi ne velja: „bodi pozdravljena“ in „decora“ ni „prelubezniva“, kakor „gloriosa“ ni „častita“.

Poprava cerkvenega petja se je vršila v po- slednjih desetletjih in uprav zadnje dneve je za- stavil na njega popolno vblaženje Pij X. krepko svojo roko in krepko svojo voljo. — Ali ni prav tako potrebna poprava besedila naših novoslo- venskih molitev? Kdor jih bo popravljaj, naj se ozira tudi na staroslovenske klasične prevode.

Iz vira se vselej in povsod prelaga. Prelage pa niso vir le držaj so novim prelagam. Zato mora, kojemu je taka naloga, več biti vsem sta- rim jezikom, sosebnost se materi naši — staroslo- venščini. Če tega ni, naj odloži pero. X u.

IV. nedelja v postu ali v štiri-desetnici.

Bila je pa blizu Velika noč,
judovski praznik.

(Ivan 6.)

Ko je Vsemogočni stvaril človeškega duha, vdihnil mu je polét na višave. Zato bi se srečnega čutiti ne mogel, ki bi mu dan za dnem zakopane bile misli v tem, kar je le pozemskega: v vsakdanjih morečih skrbih. Časih vsaj se — telesnih spon oproščen — mora dvigniti duh na vzgor, da ob enem pokaže s tem, odkod je doma.

Tak dan dušnemu blagru posvečen je nedelja, ki so jo po verjetni zatrditvi apostoli takoj po Kristovem vstajenju postavili na sobotno mesto. Saj že sv. mučenik Ignacij — živeč v apostolski dobi — omenja nedelje slaveč jo s pomenljivim pridevkom: „Kraljica in vladarica vseh drugih dni“. In kakor so judje razun sobot kot praznike svetkovali še druge dni, tako tudi kristijanje posvečujemo med letom nekatere dneve prav kakor nedelje.

Ko pripovedujem o posvečevanju nedelj in praznikov, v misli mi morajo biti današnjega sv. evanĝelja besede: „Bila je pa blizu Velika noč“. — V resnici se nam namreč te dni bliža že velikonočna nedelja svojo prazniško osmino.

Da se homo torej prav pripraviti vedeli tudi za te odlične godove, premislimo danes: kako so nam sploh posvečevati nedelje in praznike.

*

Ivič: Ob nedeljah in praznikih ne opravljajmo težkih hlapčevskih del.

Po pripovedi sv. pisma „je Bog blagoslovil sedmi dan in ga posvetil; zato, ker je ta dan počival od vsega svojega dela“. (I. Moz. 2, 3.) In judovskemu ljudstvu je veleval: „Pomni, da saboto posvečuješ“. (II. Moz. 20, 8.) Res pa so tudi judje s tako natančnostjo obhajali sabotni dan, da se je kamenjati moral ta, ki bi bil n. pr. le drv nabiral saboto v gozdu.

Praznični dan naj torej prenehajo v krščanstvu opravila, ki je redoma opravljajo težaki, dninarji, rokodelci, kmetovalci na polju, v gozdu in na gori. Prevelike posvetne skrbi naj jenjajo nedeljo in praznik: saj se poravnajo med tednom, če se le hočemo potruditi. „V duhu naj kristijan“ — tako uči sv. Peter Damijanski — „posvečuje saboto; naj mu jenjajo ta dan vse želje po zémeljskem blagu in naj si odvali težo posvetnih skrbi“.

2gič: Ob nedeljah in praznikih se pečajmo s tem, kar je mar naši duši.

Zaželen dan je nedelja sosebnost še tem, ki so jim težka dela poklic. Praznični dan jim je namreč dôba počitka po tedenskem trudu.

Pred vsem pa je našim dušnim potrebam prikladen tak počitkov dan. — Kristijan naj premišlja zato tak dan, kako bi bile najbolj vravnati dušne zadeve; kako bi mogoče bilo v duhu se dvigniti tako visoko, da bi o vsem svojem življenju in vedenju vsak trenutek Bogu mogel dati odgovor. Premisli naj, če mu je vest čista tako, da bi mu prav nič ne delalo teže, ko bi ga Bog ta trenutek poklicati sklenil z zemskega pozorišča. Zato zopet opominja sv. Peter Damijan: „Moli naj kristijan ta praznični dan; bere naj; v duhu naj se zveseljuje v sladkem upanju na nebesa“.

3jič: Ob nedeljah in praznikih bodimo poleg sv. maše nazoči tudi ob razlaganju božje besede v pridigah.

Velikrat se duši, v grehih oslepljeni, prav v cerkvenih govorih prižgé rešilna luč.

Saj David v svojih psalmih (118, 105) tako-le označuje božjo besedo: „Tvoja beseda je mojim nogam svetilo in luč je mojim stezám.“ — Kakor je namreč v vedni nevarnosti ta, ki v temni noči brez svetila hodi okrog, tako se godi človeku, ki se ne spozna v božjih naukih. Kakor oni tako lahko zablodi v brezdanji prepad in se vgnobi, tako ta zabrede v duševno noč, iz koje mu je le malokedaj srečnega izida. — Koliko taciĝ prostovoljnih slepcev bi bilo

namreč poginilo že, da jih ni rešila božja usmiljenost z lučjo svoje besede.

4tič. Navadimo se, da sosebno še ob nedeljah in o praznikih prejemo sv. zakramente.

Misli si, da te muči huda bolezen. A reklo bi se ti: Prav gotovo ozdraviš prihodnjo nedeljo, prihodnji praznik, da le zavžiješ grenko zdravnikovo pijačo. Vprašam te, dragi, ali se boš branil tacega gotovega zdravlila?

Kaj, ko bi bila tvoja duša res v taki grešni bolezni in bi bila skoraj brez upanja zdravlja? Vprašam te: kaj bi bil v tem stanu namenjen storiti? — Vsak dan, kaj ne, je pripraven, da grešnih madežev očistiš svojo dušo; a največ časa ti pa vtegne biti za tako opravilo ob nedeljah in praznikih. Približaj se torej te dneve zakramentom, ki ti jih je pripravil nebeški zdravnik. Prav dobro te o tem vpraša sv. Ivan Zlatousti, ko pravi: „Ali ni brezpametno, da toliko za telo skrbiš — svojo dušo pa vmazano in lačno v nemar pustiš?“

* * *

Hvaliti se mora navada med vami, da sosebno še večje cerkvene godove praznujete prejemo sv. zakramentov. Tak god vam je vselej Velika noč.

Tudi to iz svojih spominjev veste, da mirneja če je bila vest, toliko veseleji so vam bili prazniki Gospodnjega vstajenja.

Zato vam za te bližajoče se dneve želim prav izdatnega očiščenja ob izpovedi in prav veliko prejetih milosti ob sv. veliko-nočnem obhajilu.

Po taki Veliki noči na zemlji se vam pa obetati sme večno vesela velika noč v svetih nebesih. Amen.

K. š. duhovni svetnik
Andrej Drobnič,
župnik in dekan.

Spominj na umrlega prijatelja.
(Dalje).

Popolnoma zdrav se je peljal 31. marcija 1886 v Ljubljano ter je obiskal svojega bivšega kapelana, tedaj stolnega vikarja Mavrilija Šara-

bona. V njega stanovanju ga je zadela kap jako hudo, tako, da je ležal 6 tednov mrtvouden v njegovem stanovanju. Ko se je nekoliko opomogel, pripeljali so ga še zelo slabega v Šmarije. Okreval je prav dobro, začel maševati, in sploh vse opravljati. Le noga mu je ostala nekako trda, da je moral vedno ob palici hoditi, in desna roka mu je bila jako slaba in okorna, da ni mogel ž njo jesti. Privadil se je bil pa dobro in čedno pisati z levico, s katero je mnogo let izvrševal vso pisarijo. Spominj mu je ostal čist in bister; vsako duhovsko delo je zamogel opravljati, dasi pogostoma jako težko in mučno. Pogostoma, in posebno v zimskem času, je prestajal hude bolečine po udih. A vse trpenje, vse bolečine je prenašal mirno, vdan v božjo voljo, podoban svetopisemskemu trpinu Jobu. Z dovoljenjem si je priredil v župnišču hišno kapelico, kjer je o bolezni opravljal sv. daritev. — Kljub vsemu temu je še zahajal včasih v Ljubljano, in še celo službeno obiskaval duhovnije svojega dekanata. Zadnje leto mu je bila bolezen vedno huja, moči so mu pešale, primoran je bil vsled tega službi se odpovedati, ter prositi umirovljenja. Preden je bil umirovljen, odlikovala ga je vlada s častno svetinjo za skoraj petdesetletno marljivo delovanje v pastirski službi. Zapustil je Šmarijo 7. majnika 1900, ter se podal v svojo rojstveno hišo na Radlek v bloški duhovniji. V prijazni gorski vasi, v primerno prirejenem stanovanju je mislil preživeti dneve, katere mu je Gospod določil, dokler ga pokliče, naj se preseli v večno domovino.

Šla je ž njim njegova dobra sestra Meta, katera mu je kakor v Šmariji, tako tudi tukaj stregla z veliko ljubeznijo nevtrudno.

(Dalje pride.)

I. Bilc.

Nekaj žarkov za post.

III.

K r i ž i.

Svet je poln križev.

Dandanašnji delajo vsakovrstne razstave. Ko bi napravili kdaj razstavo križev, ki tarejo človeški rod, o jako velikanska bi bila ta izložba! Razvrščeni bi bili razni križi, nekateri majhni, nekateri veliki, težki. Morda bi poslal tudi ti na razstavo svoj križ ali še več križev, ki jih moraš nositi.

Težek križ je marsikomu delo. Nekdaj je bilo drugače. Dokler nista Adam in Eva zapravila milosti božje, bilo jima je delo lahko in sladko. Ko pa je bila prelomljena božja postava, izpremenilo se je delo, postalo je težavno. V potu svojega obraza se mora truditi kmetovalec, delalec, obrtnik; a nemalo truditi se je tudi tistemu, ki si z duševnim delom služi kruh. Časih bolj nego onemu, ki stopa za plugom.

Pogled na Krista nam lajša ta križ. On, Sin božji, je bil delalec na zemlji. Delal je telesno v tesarski delalnici Josipovi; delal je duševno trude se za zveličanje duš. On je blagoslovil delo in obljubil plačilo vztrajnemu, zvestemu delalcu. Kako si ga zagotovimo? Našim delom ne odide plačilo, ako jih vsako jutro posvetimo z dobrim namenom.

Težek križ je u b o š t v o. Bolj nego kdaj poprej se razširja dandanašnji uboštvo. Ogromno je njegovo kraljestvo in brez števila je njegovih podložnih. Njih večina se vzdiguje zoper uboštvo. Zbirajo se krdeloma in kujejo naklepe, kako bi se z vstajami rešili uboštva.

Kaj pa Krist? On je ljubil uboštvo. Siromak je bil od rojstva do groba. Bogatini se ponajajo s svojimi zakladi; a on je dejal sam o sebi: „Lisice imajo svoje jame in ptice neba svoja gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi položil svojo glavo“. Koga je blagroval? Bogatinom je klical: Gorje! Blagoslavljal pa je uboge govoreč: „Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo“.

Težak križ je bolezen, nesreča. Zemlja je velikanska bolnica, solzna dolina, kjer se muči trpinov rod. Oj kako huda je bolezen, kako trpka je njena sestra nesreča. A zakaj bi me žalostila bolezen in nesreča? Bolezen je poslanka božja, ki me hoče odtrgati od greha, ona mi veli, da naj slovo dam posvetni ničemurnosti in naj se pripravim na pot v nebeško domovino, kjer ni solza in bolečin. Naša zlata vera nas uči, da se nesreča, da se trpljenje sedanjega časa ne more primerjati bodoči slavi, ki se nam razodeva. Nevernik obupuje v nesreči, vernega kristijana pa bodri misel na previdnost božjo in na večno plačilo.

Pred dvesto leti so prirejali v Ljubljani izprevode, kakoršni dandanašnji menda nikjer niso več običajni. Za procesijo so se nekateri javno bical, drugi pa so nosili težke lesene križe na

ramah. Take procesije so vprizarjali oo. jezuiti o pustnih petkih. Za procesijo, ki je šla dne 29. sušca leta 1686. v šentjakobsko cerkev, je šlo 72 bičarjev in 42 takih, ki so nosili križe. — Kako ukoviti so nam naši predniki, križonosci, ki so bili vzdihovali pred dvema stoletjema pod težo svojih križev po ljubljanskih ulicah.

„Vzemi svoj križ nase!“ veli Zveličar — ne lesenega, kakoršne so si nekdanj imeli naložene po ljubljanskih ulicah. Zadeni na rame tisti križ, ki ti ga je bil poslal Oče nebeški! Voljno nosi težave, ki ti jih provzročuje delo, potrpežljivo prenašaj uboštvo, bolezen, nesreče! Oziraj se name s težkim križem obloženega — vedi, da križev pot vodi v nebeške višave!

Prepričan mi bodi, da za-te je najloži tisti križ, ki ga čutiš na svojih ramah.

(Dalje pride).

A. S.

Začetki krščanstva na Japonskem.

4. P o g a n s k i d u h o v n i k i j a p o n s k i.

Francišek Ksaverski se je uveril, da bi japonsko ljudstvo prav rado sprejelo krščanstvo, ko bi se le posrečilo izpreobrniti p o g a n s k e b u d i s t i š k e d u h o v n i k e — b o n z e, ki so jih ljudje zelo čislali. Bilo jih je na tisoče. Imeli so ljudstvo popolnoma v oblasti.

Svetnik se je lotil n a č e l n i k a b o n z o v v Kagošimi, osemdesetletnega starčka Ningita, ki ni niti vedel, da je človeška duša nesmrtna. Ko mu je bil Francišek razložil dokaze o nesmrtnosti duše, vzkliknil je zaslepljenec, da še ni videl nikdar tako učenega moža, kakor je ta evropski bonz. Starec ni sprejel krščanske vere; a izpreobrnila sta se dva iz najučenejših bonzov v Kagošimi. Francišek ju je poslal v Goo, da bi se tamkaj izobrazila za veroučitelja svojim rojakom.

Ko so bonzi videli vspehe krščanskih misijonarjev, jeli so se bati za svoj ugled. Letali so po hišah in svarili ljudi, da naj ne hodijo poslušat krščanskih učiteljev. Sami pa so zahajali na propovedi Franciška Ksaverskega in njegovih tovarišev. Hume so jih skušali motiti in onemogočiti jim govorjenje; a zastoj. Bog sam je pomagal svojim oznanovalcem. Potrjeval je njihove besede s čudeži.

5. Č u d e ž n a p r i p r o š n j o F r a n č i š k o v o.

Nekemu imenitnemu Japoncu je umrla edina hči. Maloda oče ni zblaznel. Tako je žaloval

zanjo. Dva sorodnika kristijana sta mu svetovala, da naj prosi krščanskega Boga za hčer in naj se zateče k velikemu učitelju Frančišku za priprošnjo. Žalostni oče je hitel k svetniku, zgrudil se predenj in ga jokaje zaklinjal, da naj bi izprosil umrli deklici življenje. Ta prizor je tako pretresel Frančiška, da je sam zaplakal. Potem se je umaknil s tovarišem Fernandezom v svojo domačo kapelo, kjer sta pošiljala oba ponižne in goreče molitve do neba. Zdajci je začutil svetnik, da je uslišan. Vrnivši se k narekujočemu očetu, zaklical mu je navdušeno: „Idi, želja tvoja se je izpolnila!“ Japonec ni razumel teh besed. Nemiren se je vračal. Komaj pa je bil na ulici, prihitel mu je sluga naproti oznanovaje, da mu je hči oživila. Ne vede, kaj se godi z njim, obstane oče — a glej, ta hip priteče k njemu hčerka živa in zdrava in ga srčno objema. Nemudoma se je vrnil z njo k Frančišku zahvalit se. Oba sta sprejela pouk v Kristovi veri in naposled sv. krst.

Vest o tem čudežu je zbudila v mestu veliko pozornost. Čreda Kristova je vsled tega naraščala čezdalje bolj. O novem letu 1550. je bilo v Kagošimi že sto krščenih oseb. Med njimi je bila odlična dvorjanka, ki je do svojega zadnjega dihljaja ostala zvesta sv. veri.

6. Nove zapreke — novi vspehi.

Bonzi so bili jako razkačeni, ko so videli, kako se množi krščanska občina. Grozili so knezu, da bukne vstaja, ako ne prekliče svojega razglasa v prid tujih duhovnikov. Knez se je prestrašil. Ko je izvedel, da so prav tedaj priplavale portugalske trgovske ladije do pristana na sosednjem otočiču Hiradu (Firandu), katerega vladar mu je bil sovražen, razsrdil se je in prepovedal svojim podložnim, da se ne smejo odvracati od svojih domačih japonskih bogov, sicer jih zadene smrtna kazen.

Majhna krščanska četa v Kagošimi je vstrajala v veri Kristovi, dasi ji je pretilo preganjanje. Sveti Duh je krepčal vrstnike. Hvaležni, da so postali udje svete cerkve, so bili vsak hip gotovi žrtvovati svoje življenje za Krista. Frančišek se kar nič ni bal za nadaljni razvoj te čedice Kristove. Obodrivši jih s propovedmi o bridkem trpljenju Gospodovem jih je izročil Bogu in odšel meseca kimalca leta 1550. iz Kagošime. Napotil se je do glavnega mesta japonskega Miaka na veliki otok Hondo k cesarju (mikađu) prosit do-

voljenja, da sme oznanovati sv. evangelije po vsem Japonskem.

Iz Kagošime je šel Frančišek izprva peš ob zapadnem bregu otoka Kiušiu. V vreči je nosil s seboj reči, ki jih je potreboval za sv. mašo. Grede se je ustavil v trdnjavi spadajoči pod oblast satsumskega kneza. Ondotni vojaški posadki je propovedoval vspešno. Sedemnajst oseb je prejelo sv. krst. Celo poveljniku se je prikupilo krščanstvo. Dovolil je Frančišku, da sme skrivaje krstiti ženo in najstarejšega sina; sam se pa ni upal očitno pristopiti h Kristu boje se nemilosti svojega vladarja. Svetnik se je mudil ondudaj nekaj časa potrjuje izpreobrnjence v veri. Nato jih je izročil v skrb krščenemu nadzorniku trdnjave, pobožnemu starčku, kateremu je dal prepis japonskega prevoda katehizma. Poučivši nove kristijane, kako naj opravljajo skupne pobožnosti, je odplul na otočič Hirado (Firando), ki je pripadal figenski kneževini v severozapadnem delu otoka Kiušin.

Tamkaj je našel v pristanišču nekoliko portugalskih ladij zasidranih. Evropski kupci so se obveselili svetnika. Pozdravili so ga streljaje iz topov in ga v slovesnem izprevodu spremili na knežji dvor. Na ta način so hoteli pripraviti pot njegovemu apostolskemu delovanju v tej pokrajini. A ondotni knez je bil hud nasprotnik satsumskemu sosеду. Temu se je pokadilo, ker je Frančiška in tovariše tako prijazno sprejel in jim dovolil, da smejo svobodno razširjati krščansko vero po njegovi deželi. Njihovo delo je tu lepo vspevalo. V enem mesecu se je izpreobrnilo na Hiradu več poganov, nego v Kagošimi vse leto. Iz tega je sklepal Frančišek, koliko bi koristilo, ko bi se mu posrečilo nakloniti si mikada samega.

(Dalje pride).

P. B.

Edina tolažba.

Eden najtežavnejših misijonov je gotovo oni ob severnem tečaju. Ondotni prebivalci nimajo stalnega bivališča, nego potujejo iz kraja v kraj. Za stanovanje si izkopljejo duplje v zemljo.

Misijonarji, ki skrbе za dušne potrebe teh ljudi, morajo seveda z njimi potovati in stanovati v enakih podzemeljskih rovih. Kadar dospo iz južnih krajev v deželo ob severnem tečaju, gredo posamič za neumrljivimi dušami. Edin spremljevalec jim je pes, ki vleče na malih

smukah (saneh) misijonarjevo prtljago in nekoliko nasoljenih rib za živež. Prtljaga sestoji iz mašne obleke, nekoliko moke za hostije, malih pečic, kjer si spečejo hostije, ter iz posušenih vinskih jagod, iz katerih iztisnejo za sv. daritev potrebno vino.

Misijonarji se prežive zelo borno. Vse leto žive od samih rib. Kruha ali krompirja ne vidijo nikedar; pijača jim je snežnica.

Kako pač morejo obstati ob tolikem pomankanju v tej ledeni puščavi, kjer po vse leto ne vidijo duhovnika tovariša, in se niti izpovedati ne morejo? Moč jim daje tisti, o katerem pravi sv. Pavel: „Vse zamorem v njem, kateri me dela močnega“. (Filip. 4, 13.) In to je Jezus v sv. Rešnjem telesu.

Škof polarnih misijonarjev, monsignor Gruard, je prosil nekoč sv. očeta Pija IX. dovoljenja, da bi smeli njegovi misijonarji sv. Rešnje telo na vseh svojih potovanjih nositi seboj, bodisi z lučjo ali tudi brez nje. Odgovoril pa je sv. oče: „Ta prošnja potrebuje pomisleka“. Nato pa pravi škof: „Ako se to ne dovoli, potem moramo polarni misijon opustiti, kajti tako življenje nam je za dalje časa nemogoče. Edina tolažba bi nam bila, da smemo sv. Rešnje telo vedno nositi seboj“. Ginja je odgovoril na to Pij IX.: „Stori torej moj sin, kakor želiš“. Od takrat nosijo ti misijonarji sv. skrivnosti vedno seboj; Jezus v sv. R. T. jim je edina podpora.

Župnik Jos. Plantarič.

Iz svetá.

Delovanje slovenskih duhovnikov v Ameriki. Dne 27. januarja t. l. se je zbral odbor „Zveze slovenskih duhovnikov v Ameriki“ na običajno sejo v župnišču slovenske cerkvene občine v Jolietu pri Rev. Fr. S. Šusteršiču.

Iz poročila „Amerik. Slovenca“ posnemamo sledeče:

Po prizadevanju zveze so se ustanovile minulo leto štiri nove slovenske župnije. In sicer v St. Francisco v Kaliforniji, Forest City v Pa., v Čikagi Ill. in v Milwaukee Wis. Tudi se je minulo leto poskrbelo, da je prišlo osem dijakov in bogoslovcev v Ameriko, ki bodo delovali mej rojaki - izseljenci.

Dalje je poročal na tem shodu Rev. Šusteršič o knjigi: „Pouk rojakom Slovencem“, o ka-

teri je izpregovoril tudi naš list nekaj besedi. Omenjal je simpatičnim načinom naših „Daničin“ naporov. Natisnili so „Pouka“ 2500 izvodov. Od teh se je jih 500 poslalo brezplačno v domovino.

Na tej seji so prebrali razun „Daničinega“ spisa: „Naši rojaki v Ameriki“ (gl. 1903, str. 398.) tudi pismo našega prevzv. knežskoia A. B. Jegliča, kateri mej drugim obljublja, da bode izkušal obiskati rojake v Ameriki „preden pretečete dve leti“.

Poročilo pravi: „Viharno odobravanje je sledilo čitanju tega pisma in Rev. I. Kranjec izjavlja, da če pride ljubljanski vladika v Ameriko, sprejme se v naših ameriških naselbinah, kakor se še ni med Slovenci v domovini“.

o. M.

Koliko redovnih šol zatre francoska vlada?

Znano je, kako kruto ravna francoska vlada s katoliškimi redovi. Ona hoče siloma ugonobiti slehni vpliv katoliških redovnikov na mladino. Francoski naraščaj naj vzraste v državnih šolah, kjer se nikdar ne omenja niti Bog niti vera; ta zlobni namen vodi može, kateri stoje sedaj na vladnem krmilu francoskem. Poglavitni mahljaj v tem nezaslišanem boju zoper krščanstvo je naperjen zoper šolske brate. Kakor vse kaže pade v tem boju: 1500 ljudskih in meščanskih šol, 32 znamenitih internatov, sličnih našim višjim realkam, 30 učiteljskih semenišč za redovne kandidate, 20 učiteljskih semenišč za lajike, 12 kmetijskih šol z eno kmetijsko akademijo in z mnogimi kmetijskimi tečaji na drugih šolah, 42 tehničnih in obrtnih šol, 70 trgovskih šol in tečajev, precejšnje število sirotišnic, gluhonemnic in drugih človekoljubnih zavodov. Na vseh omenjenih šolah in učiliščih se je poučevalo in vzgajalo krog 285.000 učencev pod vodstvom 8000 bratov. Poleg teh 8000 učiteljev se je bavilo s poukom še kakih tisoč kandidatov. Število vseh francoskih šolskih bratov znaša nad 12.000. Njihova metoda, vspehi in učne knjige stoje na višini francoskega šolstva. Prejeli so darila in priznalne diplome na svetovnih izložbah dvakrat v Parizu, na Dunaju, v Londonu, v Čikagi, toda vse zastonj — oni se morajo umakniti s francoskega šolskega polja. Tako se glasi ukaz protikrščanske francoske vlade.

K.

Iz domovine.

Popotni spominji na Dolensko.

„Lepa naša domovina.“
Hrvatska nar. pesem.

(Dalje).

V jutro 7. avgusta je bilo. Po prijetno prespani noči naju je z mojo popotno spremljevalko, soromarico, ob 5. uri probudil jasno doneči veliki šentkriški zvon — mislim da se glasi blizu na „Es“ — iz spanja, vabeč na sv. mašo. Ker romarjem pristoji vdeležiti se o jutru sv. maše, napotila sva se tudi midva proti 6. uri v cerkev. Ljudi je bilo — pohvalno moram priznati — došlo vkljub temu, da je bil delalnik, prav mnogo v cerkev. Tudi izpovedovalo se je, kar je živ dokaz, da ima duhovnija mnogo vnetih častilcev presv. Jezusovega Srca. Sv. masa se je opravljala z blagoslovom. Tudi dobro se je orgljalo in pelo, kar moja malenkost vedno želi in vedno rada posluša. Da si so moje oči, žal! precej opešane, razsodil sem vender lahko, da je cerkev lepo očejena in okusno opravljena. L. 1894. jo je dal že sedanji častiti župnik Andr. Petek znotraj lepo prenoviti, kar je stalo do štiri tisoč forintov. Vse so bili ljudje prostovoljno zložili. L. 1899. pa je bila cerkev še na zunaj prenovljena, kar se je doseglo tudi s prostovoljnimi darovi, ter je stalo nad 2 tisoč forintov. Vse to je častni dokaz za župnikovo vnemo glede lepote božje hiše, a tudi znak velike darežljivosti župljanov, ki po teh krajih, kakor se zamore soditi po svetu in razmerah, ne morejo imeti posebnih virov za prihodke. Pa, saj stari pregovor pravi: „Povsod Bog, povsod kruh“.

Šentkriška duhovnija ni več mlada; manjka jej le še enajst let do tristoletnice. Vstanovljena je bila namreč l. 1615. Obširna pa je bila že koj o svojem pričetku. O Valvazorjevem času, v katerega sloveče knjige se rad oziram pri svojih pisarijah, je štela 8 podružnic in 2 grajski kapeli. Kako se na svetu res vse spreminja, vidimo tudi na tej duhovniji. Ozmimo se n. pr. na njene podružnice, kakor jih našteva po rimskih številkah ter imenuje Valvazor.

Kaj je ž njimi danes?

I. Sv. Jurij na Št. Jurški gori (St. Jörgenberg), kjer je stal nekdanj tudi veliki tabor.

II. Naše Ljube Gospe Vnebovzete, tudi na Št. Jurški gori. Tako piše Valvazor. Sedaj stoji sicer sv. Jurija cerkev na gori še, toda opuščena. Ne opravlja se več služba božja v njej, nego le v novi cerkvi Marije Vnebovzete. Škotijski šematizem jo zdaj imenuje: Marije Vnebovzete na Gori.

III. Podružnico imenuje Valvazor sv. Marka v Tehaboju, in ta je še dandanes. Ob njej je tudi pokopališče.

IV. Podružnico šentkriške župe imenuje Valvazor sedanjo cerkev Sv. Mihaela na Čatežu, ki je za časa cesarja Jožefa II. l. 1785. postala samostojna duhovnija.

V. Tadanja podružnica je bila sv. Urha na Okrogu. In ta je sla, da tako rečem, za sv. Mihaelom na Čatež, t. j. prišteva se zdaj čateški župniji.

VI. Podružnica je bila sv. Ivana Krstnika (in Wolenberg). Te cerkve ni več, in tudi ne sledu o njej.

VII. Podružnica je bila sv. Mohorja in Fortunata v Moravčah. Blizu nje je cesta od Litije, kakor je bilo že povedano. Valvazor piše, da je pri tej cerkvi blagoslovljenje v soboto pred pustno nedeljo (Quinquagesima). Ali je neki zdaj še tako?

VIII. Podružnico imenuje naš slavnj zgodovinar: ssv. Prima in Felicijana; tudi sv. Ahacija in sv. Neže v Vodica. Sedanji šematizem navaja le cerkev sv. Neže v Vodica.

Cerkve sv. Nikolaja v Brezovem pa Valvazor nič ne omenja. Ali je bila morebiti pozidana še le v poznejšem času?

Sedanje Gaberje je bila nekdanja graščina „Gallenhof“, ki pa leži zdaj v razvalinah. V njej je bila kapela Naše Ljube Gospe, od katere pa ljudje ne vedo nič več. Le gospodarska poslopja gradičev še stoje. Druga grajska kapela sv. Pavla „Pod pečmi“ (Gallenstein) šentkriške župe pa stoji še zdaj, in imenuje jo tudi šematizem ljubljanske škofije. Ta kapelica je imela nekdanj celo tudi svojega lastnega beneficijata, kakor Valvazor piše.

Na vprašanje, zakaj se šentkriška župnija ne imenuje več, kakor nekdanj: poleg Turn-a, nego poleg Litije, pojasnil mi je čast. župnik Petek tako-le: „Ker je več graščin imena Turn, tako na Dolenskem v leskovski župniji (Thurn

am Hardt), in ne prav daleč od sv. Križa ob Kostanjevici, ter so se donášalci dopisov večkrat zmotili, jel sem jaz l. 1891. pisati: Sv. Križ poleg ali ob Litiji, in vradi so se poprijeli tega izraza. Naša c. k. pošta ima zvezo z Litijo; postaja južne železnice je tam, in do malega tudi c. k. uradi. Zdaj je redko - kedaj se kaka pomota, in tudi pisma nam pridejo hitreje".

(Dalje pride).

Nadučitelj Jos. Levičnik.

Iz kronike frančiškanskega reda.

Vlansko leto, kakor znano, so se sešli v Rimu vsi provincijali frančiškan. reda na glavno ali generalno skupščino. Tu so volili novega vrhovnega poglavarja. Ob tej priložnosti se je izdal pregled ali šematizem vsega reda (Schematismus totius Ordinis Fratr. Minorum), v katerem so zapisani vsi udje reda, vsi samostani in vse provincije. Iz tega pregleda to-le:

Ves red ima 76 provincij, ki so razvrščene v 12 okrožij (cirkumskripcij) in 67 misijonov po raznih delih sveta. Naša slovenska provincija sv. Križa je v petem okrožju. V tem okrožju so še Palestina, provincija sv. Jeronima in presv. Odrešenika v Dalmaciji, Bosnija, Hercegovina, sv. Leopolda in sv. Vigilija na Tirolskem.

Vseh udov je 16482, od katerih je 7572 duhovnikov, 3304 klerikov, 3.698 bratov lajikov in 1908 samostanskih tretjerednikov ali oblatov. Ti udje prebivajo v 1774 hišah.

Naša kranjska provincija sv. Križa ima sedaj 10 samostanov in hospic na Brezjah, 88 mašnikov, 35 klerikov, 9 novincev, 55 lajikov in 37 samostanskih tretjerednikov, skupaj 224 udov.

Red oskrbuje tudi 67 misijonov, kjer deluje 2643 mašnikov, 667 klerikov, 191 novincev in 1434 lajikov, torej vseh skupno 4935. Ti stanu-

jejo v 500 samostanih in oskrbujejo 256 župnij po 2062 krščanskih občinah in 1538 cerkva in kapelic.

Udje reda delajo marljivo v najrazličnejših strokah. Zlasti uspešno je njih delovanje v izpovednici, na prižnici in na katoliških misijonih. Lahko trdimo, da je red sv. Frančiška z avoljo svoje poljudnosti zlasti pri našem narodu najbolj priljubljen red. To so skoraj brez izjeme le sami sinovi prostega naroda in delajo tudi za ta svoj narod. Kolike zasluge si je red že stekel zlasti na Hrvaškem, v Bosni in Hercevinci, o tem jasno govori zgodovina.

Zato pa kličemo redu sv. Frančiška: Vivat! floreat! crescat! — Naj živi! naj cvete! naj raste!

X.

Z r n j e.

Brez duše in brez pameti. V neki družini se je govorilo o človeški duši. Na to pravi tovariš svojemu prijatelju: „Ti nimaš duše“. Drugi ga na to vpraša: „Kako da bi ne imel duše?“ Prvi mu na to odgovori: „Nimaš je, ker je ne vidim“. Drugi odvrne: „Ti pa nimaš pameti“. Ko ga zopet prvi vpraša: kako da bi ne imel pameti, dobi odgovor: „Zato, ker tvoje pameti ne vidim“.

Gospica M. R.

Književno naznanilo.

Knežskof dr. Napotnikov „Sv. Pavel apostol sveta in učitelj narodov“ III. izdaje se dobiva v Mariboru, v kn. šk. lavantinski pisarni. V roki bi moral biti vsacemu slovenskemu izobražencu.

Nevezan stane 3 krone.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.